

YUQORI JAG REZEKSIYASI BILAN OG'RIGAN BEMORLARNING COVID-19 DAN KEYIN HAYOT SIFATINING O'ZGARISHINI, ORTOPEDIK DAVOLASHDAN OLDIN VA KEYIN BAHOLASH.

Akbarov A. N., Xabilov D.N.

Toshkent davlat stomatologiya instituti

davron.khabilov@mail.ru

Kalit so'zlar: osteomiyelit, COVID-19, protezlar, rehabilitatsiya, hayot sifati.

Ushbu ishda biz COVID-19 dan o'tkazilgandan so'ng yuqori jag'i rezektsiyasi bilan og'rigan bemorlarda yuqori va pastki jag'lardagi nuqsonlarni olinadigan laminar tish ortopedik protezlari bilan almashtirish usulini o'rgandik, tish holatini yanada yaxshilash va tadqiqot natijalarini baholadik. bemorlarning hayot sifatini yaxshilash.

Barcha bemorlar (40 kishi) strukturaviy materialni tanlashga qarab 2 ta taqqoslash guruhiga bo'lingan. - 1-guruhga 20 nafar bemor kirdi, ularning protez asoslari poliakril plastmassadan, obturatorlar esa shu poliakril plastmassadan (A/A). Ushbu guruh 2 kichik guruhga bo'lingan, birinchi kichik guruhning 10 nafar bemoriga yumshoq astarli ikki qavatli asosli protezlar qilingan. Qolgan bemorlarga yumshoq astarsiz protezlar qilingan. - 2-guruhga polivinilsiloksandan obturator va birlashtirilgan materialdan (polivinilsiloksan va poliakril) protez (PVA/C) qilingan 20 nafar bemor kirdi.

Nazorat guruhi uchun yurak-qon tomir va tish tizimi patologiyasi bo'lmagan to'liq ikkilamchi adentiya (40-65 yosh) bo'lgan 20 nafar bemor tanlab olindi.

Bemorlarning hayot sifati og'iz bo'shlig'i holatining hayot sifatiga ta'sirini baholash uchun 14 ta savolni o'z ichiga olgan OHIP-14 so'rovnomasi yordamida quyidagi mezonlar bo'yicha aniqlandi: kundalik hayot, ovqatni chaynash, chaynash qobiliyati. muloqot qilish. "tez-tez" dan "hech qachon" gacha bo'lgan 5 ta javob varianti mavjud bo'lib, ular mos ravishda 5 dan 1 gacha bo'lgan shkala bo'yicha baholandi. Bemorlarning hayot sifati davolanishdan oldin aniqlanadi. So'rovlar davolanishdan keyin OhIP-14 so'rovnomasi yordamida ham o'tkazildi.

Davolashdan oldin o'tkazilgan so'rov davomida birinchi va ikkinchi guruh bemorlari til va og'iz bo'shlig'i shilliq qavatida og'riq va yonish hissi, ta'mning o'zgarishi, og'iz bo'shlig'idan yoqimsiz hid, tish va tishlarda nuqsonlar mavjudligidan shikoyat qildilar. aloqa va ovqatlanish bilan bog'liq qiyinchiliklar. Barcha bemorlarda og'iz bo'shlig'ini tekshirganda, tish bo'shlig'idagi nuqsonlardan tashqari, yallig'lanish, gingival papillaning shishishi, gingival giperemiya va kuchli qon ketish qayd etilgan.

Ikkala guruhdagi bemorlarning protezlashdan oldingi hayot sifatini o'rganish hayot sifatining past darajasini ko'rsatdi (1a guruhida $63,4 \pm 0,18$ ball, 1b guruhida $60,7 \pm 0,20$ ball, 2-guruhda $60,4 \pm 0,15$ ball) , bu o'rtacha 61,5 ni tashkil etdi. ball. Eng yuqori ball va shunga mos ravishda eng yomon natija nafaqat funksional buzilishlar (ovqatni chaynash qiyinligi, diksiya, ovqatlanish paytida og'riq), balki jamiyatda qiyin moslashish bilan bog'liq va aslida qoniqarli bo'lmagan savollar bo'yicha topildi. farovonlik va psixologik holat.

Protezlashdan so'ng darhol o'tkazilgan tadqiqotda biz ikkala guruhdagi bemorlarning hayot sifatining ijobiy o'zgarishini qayd etdik. II guruhda ortopedik davolash birlashtirilgan materialdan yasalgan olinadigan qatlamli protezlar bilan amalga oshirilgan bemorlarda hayot sifatini yaxshilash ko'rsatkichlari akrilat asosidagi protezlar bilan I guruhga qaraganda ancha aniq bo'ldi. Biroq, barcha guruhlardagi natijalar etarli darajada qoniqarli bo'lib qolmadi. Shunday qilib, I-a va I-b kichik guruhlari bemorlarida davolanishdan so'ng, cheklangan faoliyat ko'rsatkichlari $7\pm 0,16$ va $6,5\pm 0,25$ qiymatlarga kamaydi, bu birinchi tadqiqotga nisbatan 1,3 va 1,4 baravar yaxshi, jismoniy ko'rsatkichlar. noqulaylik va og'riq 1,5 va 1,4 marta, psixologik buzuqlik esa mos ravishda 1,46 va 1,36 marta kamaydi. Ob'ektiv ravishda, birinchi guruhda yallig'lanish fenomeni, gingival papillaning shishishi, gingival giperemiya va mahalliy qon ketish belgilari mavjud edi. II guruhdagi jismoniy noqulaylik va og'riq mezoni ko'rsatkichlari o'rtacha $5,4\pm 0,15$ ga kamaydi, bu protezlashdan oldin o'tkazilgan tadqiqotga nisbatan 36% ga kam ($8,4\pm 0,14$). I-b kichik guruhida olinadigan qatlamli protezlarni o'rnatgandan so'ng hayot sifatini baholash ko'rsatkichlaridagi kichikroq o'zgarishlar, bemorlarda o'tkazilgan tadqiqot natijalaridan farqli o'laroq, ushbu guruhdagi bemorlarning yumshoq astarsiz olinadigan akril plastik protezlarga moslashishning uzoqroq bosqichini ko'rsatadi. I-a kichik guruhi, yumshoq astarli akril plastmassadan tayyorlangan protezlar bilan. Ob'ektiv ravishda, birinchi guruhda yallig'lanish fenomeni, gingival papillaning shishishi, gingival giperemiya va mahalliy qon ketish belgilari mavjud edi. II guruhdagi jismoniy noqulaylik va og'riq mezoni ko'rsatkichlari o'rtacha $5,4\pm 0,15$ ga kamaydi, bu protezlashdan oldin o'tkazilgan tadqiqotga nisbatan 36% ga kam ($8,4\pm 0,14$). I-b kichik guruhida olinadigan qatlamli protezlarni o'rnatgandan so'ng hayot sifatini baholash ko'rsatkichlaridagi kichikroq o'zgarishlar, bemorlarda o'tkazilgan tadqiqot natijalaridan farqli o'laroq, ushbu guruhdagi bemorlarning yumshoq astarsiz olinadigan akril plastik protezlarga moslashishning uzoqroq bosqichini ko'rsatadi. I-a kichik guruhi, yumshoq astarli akril plastmassadan tayyorlangan protezlar bilan. Ob'ektiv ravishda, birinchi guruhda yallig'lanish fenomeni, gingival papillaning shishishi, gingival giperemiya va mahalliy qon ketish belgilari mavjud edi. II guruhdagi jismoniy noqulaylik va og'riq mezoni ko'rsatkichlari o'rtacha $5,4\pm 0,15$ ga kamaydi, bu protezlashdan oldin o'tkazilgan tadqiqotga nisbatan 36% ga kam ($8,4\pm 0,14$). yumshoq astarli akril qatronli protezlar bilan. Ob'ektiv ravishda, birinchi guruhda yallig'lanish fenomeni, gingival papillaning shishishi, gingival giperemiya va mahalliy qon ketish belgilari mavjud edi. II guruhdagi jismoniy noqulaylik va og'riq mezoni ko'rsatkichlari o'rtacha $5,4\pm 0,15$ ga kamaydi, bu protezlashdan oldin o'tkazilgan tadqiqotga nisbatan 36% ga kam ($8,4\pm 0,14$).

Xulosa: Barcha 3 tadqiqot guruhidagi bemorlar o'rtasida protezdan so'ng darhol va protez kiygan 1 oydan keyin sezilarli statistik farqlar yo'q edi. Shu bilan

birga, davolanishdan bir oy o'tgach, barcha 3 kichik guruhda hayot sifati darajasi 1,5 baravarga oshdi va bemorlarning 19,7 foizida tish salomatligi bilan bog'liq hayot sifati darajasi maksimal 17 ballga etdi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Akbarov, AN, Xabilov, DN // (2021). COVID-19 virusli infeksiyasi bo'lgan bemorlarda og'iz bo'shlig'ining holati. // Xalqaro sog'liqni saqlash va tibbiyot fanlari jurnali, 4 (4), 381-383. <https://doi.org/10.21744/ijhms.v4n4>. 1796 yil
2. Akbarov, Avzal Nigmatullaevich, and Davron Nigman Ugli Xabilov. "The condition of the oral cavity in patients who have had a viral infection COVID-19." International Journal of Health and Medical Sciences 4.4 (2021): 381-383.
3. Akbarov Avzal Nig'matullaevich, Xabilov Davron Nig'mon o'g'li // Yuqori jag'ning post-covid asoratlari bilan og'rigan bemorlarning xususiyatlari va jag'-jag' mintaqasida nuqsonlari bo'lgan bemorlarni ortopedik rehabilitatsiya qilish xususiyatlari.// ILG'ARISH TADQIQOTLARI VA STABILITY JURNALI : 02 Nashr: 01 | 2022 ISSN: 2181-2608
4. Guo YR, Cao QD, Hong ZS, Chen SD, Jin HG, Tan KS, Wand DY, Yan Y. Koronavirus kasalligi 2019 (COVID-19) epidemiyasining kelib chiqishi, tarqalishi va klinik boshqaruvi – holat yangilanishi. Mil. Med. Res. 2020; 7:1–10.